

Τα προφητικά αναγνώσματα της Ακολουθίας του Μεγάλου Αγιασμού (πρωτοπρεσβύτερος π. Σπυρίδων Λόντος, υπ. Διδάκτωρ Θεολογίας)

/ [Πεμπτουσία](#)

Η ακολουθία του Μεγάλου Αγιασμού [1] ανέκαθεν συνδέθηκε με την εορτή των Θεοφανίων, την ακολουθία του βαπτίσματος και την εν γένει βαπτισματική πράξη της Εκκλησίας με ό,τι αυτή προβλέπει για τον αγιασμό του ύδατος.

Συγκεκριμένα ο Μεγάλος Αγιασμός τελούνταν την παραμονή της εορτής των Θεοφανίων, κατά την παννυχίδα, μετά την ακολουθία του όρθρου, σε ανάμνηση του βαπτίσματος του Κυρίου. Οι πιστοί έπαιρναν το αγιασμένο νερό, έπιναν και ράντιζαν εαυτούς και τα σπίτια τους και στη συνέχεια στο αγιασμένο αυτό νερό βαπτίζονταν οι κατηχούμενοι [2]. Ο Άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος περιγράφει τη

συνήθεια της εποχής του, κατά την οποία το εσπέρας της παραμονής της εορτής οι χριστιανοί «άπαντες υδρευσάμενοι οίκαδε τα νάματα αποτίθενται και εις ενιαυτόν ολόκληρον φυλάττουσιν, άτε δη σήμεραν αγιασθέντων των υδάτων» [3].

Αργότερα, όταν πλέον δεν υπήρχε η τάξη των κατηχουμένων, αφού εν τω μεταξύ γενικεύθηκε ο νηπιοβαπτισμός (στ' αι.), η πράξη του αγιασμού του ύδατος διατηρήθηκε συνδεδεμένη με την εορτή των Θεοφανίων και τη Βάπτιση του Κυρίου, αλλά αποκτώντας σύμφωνα με τον Άγιο Συμεών Θεσσαλονίκης [4] και άλλη σημασία, αυτη της ανανέωσης της χάριτος του βαπτίσματος που δεχθήκαμε ο καθένας από εμάς. Κατ' αυτόν τον τρόπο επήλθε πλήρης εξομοίωση των δύο αυτών ακολουθιών του Μεγάλου Αγιασμού, την παραμονή και την κυριώνυμη ημέρα της εορτής των Φώτων.

Ο Πατριάρχης Αντιοχείας Πέτρος Γναφεύς (465-475), προς διευκόλυνση των χριστιανών, οι οποίοι ήθελαν να πάρουν οι ίδιοι αγιασμό και να ραντίσουν τα σπίτια τους, όρισε να τελείται ο αγιασμός και κατά την παραμονή το εσπέρας [5]. Έτσι ξεχώρισαν δύο ακολουθίες Μεγάλου Αγιασμού. Πρώτα ο αγιασμός της παραμονής της εορτής των Θεοφανίων για αγιαστική χρήση των χριστιανών, και ο αγιασμός της κυριώνυμης ημέρας που συνδεόταν με τη βάπτιση των κατηχουμένων [6].

Αργότερα όμως, σε καιρούς λειτουργικής παρακμής, η ακολουθία του Αγιασμού απομονώθηκε από αυτή του Βαπτίσματος, παρόλο που διατήρησε πολλά στοιχεία του. Παρέμεινε η συνήθεια οι πιστοί να παίρνουν από το αγιασμένο νερό «προς αγιασμόν οίκων», όπως αναφέρει η καθαγιαστική ευχή στην ακολουθία του Μεγάλου Αγιασμού.

Στην Ακολουθία του Μεγάλου Αγιασμού περιλαμβάνονται τρία παλαιοδιαθηκικά

αναγνώσματα από το βιβλίο του προφήτη Ησαΐα (κεφ. 35: 1-10, κεφ. 55, 1-13, κεφ. 12: 3-6), τα οποία, πέραν του ότι εκφράζουν τη μεσσιανική προσδοκία, περιγράφουν τη νέα αισιόδοξη κατάσταση της απολύτρωσης και αποκατάστασης του ανθρώπου και της κτίσης στην αρχαία μακαριότητα. Προκειμένου ο προφήτης να παρηγορήσει και να ενσπείρει τη βεβαιότητα της επαναφοράς του ανθρώπου και της κτίσης κατά τη μεσσιανική περίοδο στην αρχαία μακαριότητα, χρησιμοποιεί εικόνες από την ανθρώπινη ασθένεια και ταλαιπωρία καθώς και σκηνές από την άλογη κτίση, που και αυτή οδύνει και στενάζει μαζί με τον άνθρωπο [7].

1Η ΠΡΟΦΗΤΕΙΑ (Ησαΐας 35, 1-10)

Σε συνάφεια με το προηγούμενο κεφάλαιο του βιβλίου του Ησαΐα (κεφ.34), όπου αναγγέλλεται ο θυμός και η οργή του Θεού ενάντια στα Έθνη, στη παρούσα προφητεία περιγράφεται η καταστροφή των εχθρών και αποκατάσταση του λαού του Θεού. Ο Κύριος θα ανανεώσει τη δημιουργία και θα επιστρέψει τους λυτρωμένους στη Σιών.

Ο προφήτης αντλεί εικόνες από την άνθηση της διψώσας ερήμου (στίχοι 1-2, 6β-7), την αποκατάσταση της υγείας (στίχοι 3-6α) και την πορεία στη νέα, αγία και καθαρή οδό (στίχοι 8-10).

Η άνυδρη περιοχή της ερήμου και οι περιοχές του Ιορδάνου που διψούσαν, θα ανθίσουν ευφραινόμενες, όταν ο λαός δει την δόξα του Κυρίου και τη μεγαλοπρέπεια του Θεού. Ο Κύριος θα έρθει και θα μας σώσει, όπως αναπηδά το άφθονο νερό στη έρημο, και η φάραγξ θα γεμίσει νερό την, έως τώρα, ξηρά και διψασμένη γη.

Η ηθική και πνευματική μας ερήμωση αναμένει τη λύτρωση που θα φέρει ο Μεσσίας, «το ύδωρ το ζων», που θα διώξει τὰ ανυδρα έλη και θα πλημμυρίσει τις ψυχές μας με άφθονο ύδωρ ζωής, που θα καθαρίσει τις αμαρτίες μας και θα μας λυτρώσει.

Γιατί μόνο ο Κύριος ξεδιψά αυτούς που περπατούν σε άνυδρους τόπους και τους αναβλαστάνει όπως το χορτάρι ανάμεσα σε υδροχαρή τόπο (Ησ. 43:3-4). Ο Κύριος κάνει νέα θαυμαστά έργα και δρόμο βατό μέσα στην έρημο, ενώ στη ξηρά και άνυδρο χώρα θα στείλει ποταμούς υδάτων (Ησ. 43:19) , για να ποτίσει και να ξεδιψάσει το εκλεκτόν γένος Του (Ησ. 43:20). Ο γεμάτος έλεος και ευσπλαχνία προς το λαό Θεός, θα τους παρηγορήσει και θα τους οδηγήσει δια μέσου πηγών αφθόνων υδάτων (Ησ. 49:10). Εσείς που η ψυχή σας διψά, πηγαίνετε στο πνευματικόν ύδωρ (Ησ. 55:1) , και τότε ο Θεός θα είναι πάντοτε μαζί σας. Θα χόρτασετε, όπως επιθυμεί η ψυχή σας, θα είστε σαν κήπος θαλερός γεμάτος μεθυστικά άνθη, σαν πηγή από την οποία ποτέ δεν λείπει το νερό (Ησ. 58:11).

Παραπομπές:

1. Σχετικά με την Ακολουθία του Μεγάλου Αγιασμού βλέπε: Τρεμπέλας,Π., « Η ακολουθία Μεγάλου Αγιασμού», Θεολογία , Α΄μέρος, Τόμος ΚΑ΄(1950), τεύχος 3, 385-399, Β΄ μέρος, τεύχος 4, 541-556 και Γ΄μέρος, Τόμος ΚΒ΄(1951), τεύχος 1, 40-50.

2. Καραισαρίδης,Κ.,Πρωτ., Οι ακολουθίες του αγιασμού και η θεραπευτική τους διάσταση, 9, στην ιστοσελίδα

http://www.ecclesia.gr/greek/holysynod/committees/liturgical/karaisaridis_akolout (στο εξής: Καραισαρίδης, Οι ακολουθίες του αγιασμου).

3. Προς τους απολιμπανομένους των θείων συνάξεων και εις το άγιον και σωτήριον βάπτισμα του Σωτήρος ημών Ιησού Χριστού 2, ΡG 4, 366.

PG 155, 325A.

4. Θεοδώρου Αναγνώστου, Εκκλησιαστική Ιστορία β΄, 48, PG 86, 208A - 209A.

5. Καρραισαρίδης, Οι ακολουθίες του αγιασμού, 10.

6. Καρραισαρίδης, Οι ακολουθίες του αγιασμού, 15.

Ο άνθρωπος, σαν ένας ταξιδιώτης σε άμμο αδιάβατος, κουρασμένος και διψασμένος, δεν μπορεί πλέον να εξαπατηθεί από ψευδείς εντυπώσεις και ελπίδες εξωπραγματικές. Οι ελπίδες και υποσχέσεις που μπορεί να παράσχει αυτός ο κόσμος είναι τόσο ψεύτικες, όσο είναι ο αντικατοπτρισμός μιας όασης στην έρημο ενός εξαντλημένου και διψασμένου ταξιδιώτη. Ο άνθρωπος όσο πλησιάζει εκεί, η απατηλή εμφάνιση υποχωρεί ή εξαφανίζεται. Αλλά οι ευλογίες του Θεού μέσω του Μεσσία, είναι σαν πραγματικές λίμνες νερού και τρεχούμενα νερά για το διψασμένο άνθρωπο. Ποτέ δεν εξαπατούν, ποτέ δεν υποχωρούν, ποτέ δεν εξαφανίζονται. Ο άνθρωπος μπορεί να ικανοποιήσει τις ανάγκες του από αυτή την ανεξάντλητη πηγή του αναζωογονητικού νερού. Έτσι, πλέον ο άνθρωπος θα αποκατασταθεί σωματικά και ψυχικά, και αναγεννημένος θα πορευθεί στη νέα οδό της αγιότητας, χωρίς κινδύνους και απειλές. Η σωτηρία που παρέχει ο Θεός είναι τόσο μεγάλη που οι ακάθαρτοι μπορούν να βρουν τον καθαρισμό και το δικαίωμα ασφαλούς διαβίωσης [8].

Σε αυτό το δρόμο της αγιότητας, την καθαρή και αμόλυντη οδό, που αρχικά ήταν τραχύς και δύσβατος δρόμος (Ησ. 40:4), θα έχουν πρόσβαση μόνο οι καθαροί, οι λυτρωμένοι. Το ταξίδι στην καθαρή οδό θα έχει ως σημείο άφιξης την Σιών, την πόλη του Θεού. Όπως η αγριότητα (έρημος) επιστρέφει στη ζωή, έτσι και οι λυτρωμένοι θα επιστρέψουν στην πατρίδα τους [9].

Ο Κύριος μας έχει δώσει μια ανοικτή πρόσκληση “ Εάν τις διψά, ερχέσθω προς με και πινέτω.” (Ιωαν. 7:37) . Όποιος πιεί από το ύδωρ αυτό «ου μη διψήσει εις τον αιώνα, αλλά το ύδωρ ο δώσω αυτώ γενήσεται εν αυτώ πηγή ύδατος αλλομένου εις ζωήν αιώνιον.» (Ιωαν. 4:14)

2Η ΠΡΟΦΗΤΕΙΑ (Ησαΐας 55, 1-13)

Η πρόσκληση από το Κύριο έχει καθολικό χαρακτήρα, απευθύνεται σε όλους μας. Και στην αποδοχή ή όχι της πρόσκλησης αυτής υπάρχει απόλυτη ελευθερία από πλευράς του ανθρώπου. Αν ακολουθήσετε τον δρόμο των εντολών μου, η ψυχή σας θα ζήσει μέσα στον πλούτο των αγαθών, αφού θα κάνω μαζί σας νέα διαθήκη, αιώνια. Ο Κύριος μας κάλεσε, θα μας ενισχύσει και θα μας δώσει νέα διαθήκη.(Ησ. 42:6).

Όπως ο Θεός έκανε τον Δαβίδ άρχοντα και ηγέτη των εθνών (στιχ. 4), έτσι και ο Ισραήλ, το νέον έθνος, το άγιο, θα ηγηθεί αυτών που δεν το γνωρίζουν και θα προσφύγουν σε αυτό.

Ο Θεός θα δώσει βασιλικές υποσχέσεις σε αυτούς που θα τον αναζητήσουν (στιχ. 6) και όσοι επιστρέψουν θα ελεηθούν. (στιχ 7).

Γι αυτό πρέπει να αναζητήσουμε το έλεος του Κυρίου, να εγκαταλείψουμε το δρόμο της αμαρτίας. Το έλεος και η ευσπλαχνία Του είναι απεριόριστη. Ο Λόγος του Θεού πέφτει από τον ουρανό ως βροχή και χιόνι και βλαστάνει στα ψυχές μας , όπως το νερό βλαστάνει την άγονη και στείρα γη. Τότε η αλλαγή της ηθικής

κατάστασης του ανθρώπου θα είναι τόσο μεγάλη όσο και αυτή στο φυσικό κόσμο, όπου το τραχύ και άχρηστο αγκάθι γίνεται ένα όμορφο και χρήσιμο κυπαρίσσι, και το ρείκι (άγριος θάμνος) γίνεται μυρτιά. Θα είναι ένα σημείο, ένα αιώνια μνημόσυνο του ελέους και καλοσύνη του Κυρίου.

Όλη η φύση καλείται να χαίρεται, τα άψυχα αντικείμενα εκφράζουν τη συμπάθειά της με τη χαρά του λαού του Θεού. Τα μικρά όρη και τα βουνά και τα κλαδιά των δένδρων συμμετέχουν στη πανήγυρη αυτή (βλέπε στη 1η προφητεία Ησ. 35:1-2,10)

3Η ΠΡΟΦΗΤΕΙΑ (Ησαΐας 12, 3-6)

Και στην προφητεία αυτή η νέα Σιών κατέχει κεντρική θέση, αφού ο Θεός και Σωτήρ Κύριος (στιχ. 2) υψώθη «εν μέσω αυτής» (στιχ. 6) Και τότε κάθε λυτρωμένος γεμάτος χαρά, θα αντλήσει δροσερό νερό από τις σωτήριες πηγές του Κυρίου, θα υμνήσει το Άγιο όνομά Του. Τα ύδατα, οι πλημμύρες, τα ξεχειλισμένα ρέματα, οι άφθονες βροχές, που αναφέρονται συχνά στη Αγία Γραφή, υποδηλώνουν τις άφθονες ευλογίες από τον Θεό, και ιδιαίτερα τις ευλογίες που θα πηγάζουν από τον Μεσσία (Ησ 35: 6, Ησ 43: 20, Ησ 44: 3).

Συμπερασματικά, κατά την αποκατάσταση της Σιών τα έθνη πορεύονται για να συμμετάσχουν στη θεία συμπόσιο, και όλοι οι λαοί της γης βιώνουν την ευλογία του Θεού. Οι εχθροί του Θεού έχουν κριθεί, αλλά η θύρα της βασιλείας Του είναι ανοικτή για όλους εκείνους που υποτάσσονται στην θεϊκή βασιλεία Του. Η Νέα Σιών πλέον, η Ιερουσαλήμ αποτελεί θέλγητρο για όλα τα έθνη και ο λαός του Θεού θα υμνεί τον Κύριο για το μεγαλείο και τη λαμπρότητά της [10]. Η βασιλεία του Θεού είναι τώρα βασιλεία όλων των εθνών, αφού πλέον όλα είναι ανανεωμένα διαχρονικά.

Στην ακολουθία του Μεγάλου Αγιασμού εκφράζεται η βεβαιότητα ότι ο επιφανείς Θεός, με τη Βάπτισή Του στον Ιορδάνη, ολοκλήρωσε τις μεσσιανικές προσδοκίες και εισήγαγε, πλέον, τον άνθρωπο, με τη βάπτισή του μέσα στο ευλογημένο νερό της βάπτισης της Εκκλησίας, στην κατάσταση της μέθεξης «εν Χριστώ και εν τη Εκκλησία», της βασιλείας του Θεού από τώρα μέσα σ' αυτή τη μεταποιηθείσα, με την ενανθρώπησή Του, φθαρτότητα του παρόντος κόσμου [11].

Παραπομπές:

8. Wildberger, H. Isaiah 28-39: A Continental Commentary. Minneapolis: Fortress Press, 2002, 111.

9. Wildberger, H. ο.π., 346,356.

10. Goldingay, J., *Old Testament Theology, Volume 2: Israel's Faith*. Downers Grove, IL:InterVarsity, 2006, 469.

11. Καραισαρίδης, *Οι ακολουθίες του αγιασμού*, 21.

Έργα Πατέρων και εκκλησιαστικών συγγραφέων

Μ. Βασιλείου , Ερμηνεία εις τον προφήτην Ησαΐαν , PG 30, σελ . 117-667.

Ευσεβείου Καισαρείας, Υπόμνημα εις Ησαΐαν , PG 24, σελ. 89-528.

Ησυχίου Ιεροσολύμων , Κεφάλαια Ησαΐου του προφήτου, PG 93, σελ. 1369-86.

Θεοδωρήτου Κύρου , Ερμηνεία κατ' εκλογήν, εις τον προφήτην Ησαΐαν PG 81, σελ. 215-494.

Θεοδώρου Ηρακλείας, Εκ της εις Ησαΐαν εξηγήσεως , PG 18, σελ.1307-78.

Ιω. Χρυσοστόμου, Ερμηνεία εις τον προφήτην Ησαΐαν , PG 56, σελ. 11-94.

Κυρίλλου Αλεξανδρείας, Εξήγησις υπομνηματική εις τον προφήτην Ησαΐαν , PG 70, σελ. 9-1450.

Προκοπίου Γαζαίου, Επιτομή των εις τον προφήτην Ησαΐαν καταβεβλημένων διαφόρων εξηγήσεων , PG 87, σελ. 1817-2717.

Ωριγένη, Εξηγητικά εις Ησαΐαν , PG 13, σελ. 219-254.